

δὲν μπορεῖνὰ γεννηθῆ ἔξὸν ἴσως στὸν κ. Καβδαδία). Καὶ δὲ συμφέρνει, γιατί ὁ τόπος μας εἶναι φτωχὸς καὶ εἶναι μίξερὰ καὶ σὲ πρωτόγονη κατάσταση, καὶ ἂν λείψῃ τὸ ἐθνικὸ αἶσθημα ποὺ μας δένει μὲ τὸν τόπο, δὲν ξέρω ποιὸς εἶν' ἐκεῖνος ποὺ θὰ προτιμᾷ; ἔταν δὲν εἶναι ἐκμεταλλευτὴς καὶ δὲ βρῖσκη νὰ ἐκμεταλλεῖται, νὰ κάθεται ἔδωπέρα κι ἔχι σ' ἄλλα μέρη πὺδ πολιτισμένα. Ἡ μετανάσταψη θὰ θεριέψῃ, κανεῖς δὲ θᾶχῃ πὰ στὸ νοῦ του νὰ ξαναγυρίσῃ, γεωργικοὶ κ' ἐργατικοὶ λαοὶ πὺδ ἀπολίτιστοι θὰ μᾶς ξετοπίσουν ἴσως ἢ θὰ ρημάξῃ ὁ τόπος. Ἴσως ἢ γνώμη αὐτὴ νὰ φαίνεται ἀντίθετη ἀπ' ἑ,τι θὰ περιμενε κανεῖς, ὑπάρχουν ἔμως ἐπιχειρήματα γὰ νὰ ὑποστηριχθῆ. Λοιπὸν δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀλλαγὴ στὸν προορισμὸ τοῦ κράτους μας γιὰ πολὺν καιρὸ ἀκόμη. Γι' αὐτὸ δὲν μποροῦμε νὰ φύσουμε στὴν τύχη τους τοὺς Ἑλληνας τῆς Βουργαρίας. Καὶ συνακόλουθα θᾶχομε νταραβέρια μὲ τοὺς Βουργάρους καὶ δὲν κάνει νὰ ὑποχωρήσομε.

Κι ἀφοῦ τώρα ἢ ἀργότερα πρέπει νὰ καθαρίσομε τοὺς λογαριασμοὺς μὲ τοὺς καλοὺς γειτόνους μας καὶ δὲν ἔχομε καμμιά ἐγγύηση ἔτι, ἂν ὑποχωρήσομε τώρα, ἀργότερα θᾶμαστε σὲ καλύτερη θέση νὰ τὸ κάνουμε, γιατί καὶ κουτσουρεμένοι θὰ μείνομε καὶ τὰ ἔξοδα τὰ στρατιωτικὰ θὰ μᾶς βαρραίνουν περισσότερο καὶ ποιὸς ξέρει, ἂν θὰ μᾶς ἔρχονται καὶ τότε πίσω οἱ μετανάστες τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὰ σύνορά μας δὲ θᾶναι ἔπωσ τὰ θέλομε, παρὰ ἔπωσ τὰ θένε οἱ Βούργαροι, συμπεραίνομε ἔτι **τώρα** εἶν' ἀνάγκη νὰ δυναμώσῃ ἢ Ἑλλάδα περισσότερο, ἂν πρόκειται νὰ σώσῃ τὸν Ἑλληνισμὸ τῆς Βουργαρίας. Λοιπὸν τώρα ἢ μὲ σύγκρουση ἢ ἔπωσ ἀλλοιῶς πρέπει νὰ κανονισθῆ ἢ διαφορά μας ἱκανοποιητικὰ γιὰ μᾶς.

Μένει τὸ ζήτημα: Μποροῦμε ἢ ἔχι; Ἄν μποροῦμε, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ δισταγμὸς γιὰ τὸ νέο τοῦτο πόλεμο, ἂν δὲν ὑποχωροῦν ἐκεῖνοι. Ἄν πάλι δὲν ἔχομε τέτιο κουράγιο, ἀνάγκη, ἀπὸ τώρα ἔμως πρὶν λυθῆ ἢ διαφορά μας, νὰλλάξομε πολιτικῶς: Ἄς γίνομε σύμμαχοι τῆς Τουρκίας καὶ προστατευόμενοι τοῦ Γερμανισμοῦ καὶ τῆς Ἀγγλίας.

Μένει καὶ κάποιος δρόμος ἄλλος, ἀλλὰ μακρυνὸς κὶ ἀμφίβολος. Γι' αὐτὸν ἴσως μιλήσομε, ἀφοῦ πρῶτα ἔπωσδῆποτε λυθῆ ἢ διαφορά μας μὲ τὴ Βουργαρία.

26.5.913

ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

Τὸ ἐμπνευσμένο τραγοῦδι τοῦ Μανουσῆκα «Ὁργὴ Θεοῦ», ποὺ τὸ τυπώσαμε καὶ μεῖς σὲ περασμένο φύλλο, τὸ τόνισε ὁ μουσικὸς Θεμ. Πολυκράτης καὶ θᾶν τὸ τραγουδήσουν τὰ κορίτσια στὸ Ἀρσάκειο.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΡΙΑ ΛΟΓΙΑ (*)

Εἴπαμε πὸς τὸ μαρτύριο προσδιορίζεται δῶ πέρα: δηλαδή, πὸς μπορεῖ κανένας νὰ ἐπανορθώσῃ ἓνα κακὸ ποὺ ἔκανε σ' ἓναν ἄθῳο;

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια, θὰ μοῦ πῆτε πὸς κάποιο φωτερὸ σημάδι μισοφαίνεται καὶ σὰ νὰ διακρίνεται ἀπὸ μακριὰ κάποιο ἀχνότατο μονοπάτι, σκεπασμένο ἀκόμα ἀπὸ σκοτάδι καὶ λίγο-λίγο ἀρχίζει νὰ καθαρεύῃ.

Ἄς σκεφτοῦμε ἀμερόληφτα, ὄξω ἀπὸ κάθε ἀτομισμὸ καὶ ἀπὸ κάθε προσωπικὴ περίσταση.

Μήγαρις καὶ τὸ κορίτσι, τὸ θῦμα, δὲν ἔχει τάχατε κι αὐτὸ τὰ δικαιώματά του; Μοῦ φαίνεται πὸς τάχει. Ἄν τὸ παρατήσῃ, ἢ ἂν κι αὐτὸ στὴν περίστασή μας εἶναι τὸ σπουδαιότερο - δὲν τὸ παρατήσῃ, δὲ θὰ πλερώσῃ ἄραγες αὐτὸ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον τὴ ζημιὰ ποὺ δὲν τὴν ἐπροξένησε αὐτό, μὰ ὁ ἄντρας; Δὲ θὰ ὑποφέρῃ αὐτό, ἔτσι ἀπὸ ἔξαιρετικὸ θὰ πῆς προνόμιο, ἄδικα;

Ἄς παραδεχτοῦμε πὸς καμμιά ἐπανόρθωση δὲν ἔρχεται γιὰ χάρη του, δηλαδή, σέρνεται ἀκαταμάχητα πρὸς τὸ βάραθρο. Αὐτὸ θὰ τὸ κάνῃ γιὰ ὄφελος μᾶς ἄλλης καὶ τότε θὰ εἶναι πάλι ἄδικο.

Βλέπετε τώρα πὸς εἶναι κουτό, παράλογο νὰ βάλῃς τὸ ζήτημα ὅπως τὸ βάλαμε παραπάνω, ποὺ ὑποστηρίζαμε μὲ πὺδ πολλὴ ἔμφαση στὸ λεχτικὸ παρὰ ἀκρίβεια στὴ σκέψη, πὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι σωστὴ μιὰ ἐπανόρθωση ποὺ γίνεται σὲ βάρος ἑνὸς ἄθῳου.

Εἶναι σὰ νὰ μὴν καταλαβαίνῃς τίποτα ἀπὸ τὴν οὐσία τοῦ προβλήματος. Γιατί, ἂν τὸ πρόβλημα εἶναι γεμάτο ἀπ' ἀγωνία, εἶναι ἴσα ἴσα γιατί πάντα ὅποια κι ἂν ἦναι ἢ λύση του, ἓνας ἄθῳος θὰ θυσιάστῃ γιὰ νὰ ὠφελῆθῃ ἄλλος ἄθῳος. Ἄν προτιμήσῃς τὴ σύζυγο, θὰ χτυπηθῆ ἢ παρθένα ἂν λυπηθῆς αὐτὴ, δὲν μπορεῖς νὰ λυπηθῆς καὶ κείνη.

Νάτο λοιπὸν τὸ νέο δίλημμα. Φριχτό.

Ἔτσι ποὺ τὸ θέσαμε, φαίνεται στὸν ἀμερόληφτο κριτὴ πὸς μολαταῦτα ξανοίγει λιγάκι ὁ οὐρανός.

Πραγματικὰ, τώρα μποροῦμε νὰ ποῦμε πὸς ὁ σύζυγος βρῖσκεται ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἐγκατάλειψες ἴδιες στὴν ἀδικία, τὸ ἴδιο ἔνοχος, ὅπου καὶ νὰ γυρίσῃ νὰ ἰδῆ, εἴτε τὴν παρθένα παρατήσῃ εἴτε τὴ γυναίκα του.

Ἄς προχωρήσομε μὲ θάρρος.

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στὸ περασμένο φύλλο (σελ. 111).

Ἐποδειξαμε πάρα πάνω πὼς εἶτε παρατήρησ' ὁ ἄντρας τὸ κορίτσι, εἶτε, ἀκόμα χειρότερο, τὸ κρατήρη κοντὰ του δίχως νὰ τὸ πάρῃ γυναῖκα, κάνει ἀτιμία.

Μερικοὶ ἀλαϊφρόμυαλοὶ ποὺ θρέφουνε καὶ φουσκώνουνε τὸ κεφάλαι τὸν μὲ μεγάλα λόγια, ἐπειδὴ δὲν μποροῦνε νὰ πᾶνε ὡς τὸ βάθος μιανῆς ἔννοιας, μπορεῖ νὰ ποῦνε πὼς, μὲ τοὺς ὄρους ποὺ εἶπαμε παραπάνου, τὸ νὰ παρατήρησ' ἕνας ἄντρας τὴ γυναῖκα του εἶναι ἴδια κι ἀπαράλλαχτη ἀτιμία μὲ τὸ νὰ παρατήρησ' τὸ κορίτσι.

Ἄς ἀκολουθήσουμε αὐτὴ τὴν κρίση τους. Σὲ λίγο θὰ μπορέσουμε νὰ βγοῦμε ἀπ' τὸ λαβύρινθό μας.

Ἡ ἀτιμία, παραδέχομαι τὴ λέξη, ποὺ ἔκανε ὁ σύζυγος πρὸς τὴ σύζυγο ποὺ παράτησε, δὲν εἶναι βέβαια, ὡς πρὸς αὐτὴν, καμμιά ἀτιμία *ἀτιμωτικῆ*. Τὸ διαζύγιο ἐπιτρέπεται ἀπὸ τοὺς νόμους μας. Δὲν προσβάλλεται καθόλου. Τὸ νὰ ὑποστηρίξῃς μάλιστα πὼς τὴν ἀπαρνιέται ὁ ἄντρας της μπροστὰ σ' ὅλο τὸν κόσμον εἶναι ὄχι μόνον θεατρικὸ ἀλλὰ καὶ ψέμα, πρὸ πάντων ὅταν ἔχῃς νὰ κάνῃς μὲ γυναῖκα τοῦ εἶδους ποὺ ζουγράφῃσα παραπάνου, γυναῖκα, ποὺ πρῶτος-πρῶτος ὁ σύζυγος κ' ὕστερ' ἀπ' αὐτὸν ὅλο τὸ Παρίσι, στήνουνε ἀπάνου σ' ἕνα θρόνο.

Τὸ ν' ἀκολουθήσῃς μιὰ ὀρμὴ τῆς συνειδήσεώς σου, μιὰ κίνηση, νὰ ποῦμε, γενικῆ, ἀπροσωπώληφτη, δὲν πειράζει κανένα.

Ἄς ἐξετάσουμε τώρα τὴν ἄλλη ἀτιμία, ἐκείνη ποὺ κάνει ὁ παντρεμένος ἄντρας στοὺς κορίτσι. Γι' αὐτὸ τὸ κορίτσι, αὐτὴ ἡ ἀτιμία εἶναι *ἀτιμωτικῆ* ἢ ὄχι ;

Εἶναι καὶ παραεῖναι.

Εἶτε τὸ παρατήρησ' εἶτε τὸ κρατήρη, αὐτὸ προσβάλλῃσε πιά, πάει ! Λερώθηκε ἡ ζωὴ του.

Γιὰ νὰ μιλήσουμε καθαρά : στὴν ἐγκατάλειψη τῆς συζύγου, ἢ τιμῆ, δίχως καμμιά συζήτηση, μένει ἀπειραχτη καὶ στοὺς δυό. Στὴν ἐγκατάλειψη τοῦ κοριτσιοῦ ὅμως ἡ τιμὴ τοῦ ἀνδρὸς καὶ πρὸ πάντων τῆς γυναῖκας προσβάλλονται πολὺ βαρειά.

Κανένας τρόπος δὲν ὑπάρχει νὰ γλυτώσῃς ἀπ' αὐτὸ τὸ σφῆνωμα. Ἡ λύση εἶναι τραγικῆ, μὰ ἐπιβάλλεται, ὅπως ἐπιβάλλεται ἡ τιμὴ ἀπόλυτα. Εἶναι τὸ διαζύγιο κι ὁ γάμος. Γιατὶ πρέπει νὰ σωθῇ ἡ Παρθένια.

Διαζύγιο, ὄχι μίσος· διαζύγιο ἐνάρετο, νὰ ποῦμε. Γιατὶ ὁ καιρὸς γιὰ γέλια πέρασε. Δὲν ἔχει πιά παιχνίδια. Τὰ μυαλά μας σοβαρεύτακαν στὴν ἐποχὴ μας. Οἱ ἔρωτες δίχως συνέπειες, τὸ φευγιὸ στὴ Βενετία, εἶτανε γινὲ τὸν καιρὸ τοῦ ρομαντισμοῦ. Σήμερα τὰ ἐρωτικὰ ζητήματα—καὶ πρὸ πάντων τοῦ

εἶδους τοῦ πρᾶματεύομαστε—δὲν ἀπαιτοῦνε μόνον νὰ τὰ παίρνομε σοβαρά, μὰ τραγικά.

Ἔτσι τὸ λοιπόν, δίχως συζήτησ' : ἢ θὰ σεβαστῆς τὴν ἀπαγορευμένη Παρθένια καὶ δὲ θὰ τὴν ἀγγίξῃς οὔτε μὲ ἀπλὸ αἰσθημα, οὔτε μὲ πράξη, ἢ, ἂν ἔκατες τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ δυό, καὶ ἔκθεσες τὴ ζωὴ της, νὰ τὴν πάρῃς γυναῖκα ὅπως-ὅπως, ρίχνοντας κάθε ἐμπόδιο.

Ἔτσι μονάχα θὰ σωθῇ ὁ κόσμος.

Καὶ μολαταῦτα ἡ λογικὴ δὲν εἶναι τὸ πᾶν. Εἶναι καὶ τὰ πράματα, ποὺ σηκώνουν ἐπανάσταση, εἶναι κ' οἱ ψυχὲς ποὺ δὲ λιγᾶνε. Ἡ κατάσταση τῶν πρᾶμάτων μπορεῖ, στὴν πρᾶματικότητά, νὰ εἶναι πῶς πολὺπλοκὴ παρὰ ὅσο τὴν παρουσίασα ὡς τὰ τώρα.

Εἶπαμε πὼς ὁ σύζυγος ἀγαπάει ἕνα κορίτσι καὶ τὸν ἀγαπάει κι αὐτό. Γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἐξετάσαμε, θέλει νὰ πάρῃ διαζύγιο καὶ νὰ τὸ στεφάνωθῃ.

Πολὺ ὠραῖα. Ἡ σύζυγος ὅμως δὲ θέλει. Τὸ σκαίεται τὸ διαζύγιο. Ἄπο τ' ἄλλο μέρος ἔχει τὴν ἐλπίδα πὼς ὁ ἄντρας της θὰ ξαναγουρίσῃ σ' αὐτὴ. Καὶ θαρρεῖ πὼς ἔχει χρέος στὴ συνειδήσεώς της νὰ προσπαθῆσῃ νὰ τὸ καταφέρῃ αὐτὸ τὸ πρᾶμα, αὐτὸ τὸ τελευταῖο μέσο, νὰ τοῦ ἀφήσῃ τὴ θύρα τοῦ σπιτιοῦ ἀνοιχτῆ, ἀκόμα κι ἂν ἀποφασίσῃ ἐκεῖνος νὰ φύγῃ, ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ νὰ κἀνῃ ἄλλιῶς.

Σ' αὐτὴ τὴν περίστασι τί πρέπει νὰ κἀνῃ ὁ ἄντρας ; Τί πρέπει νὰ κἀνῃ τὸ κορίτσι ;

Ὁ ἄντρας ; Χρέος του εἶναι νὰ μὴ ἀφήσῃ τὸ κορίτσι μὲ κανέναν τρόπο, ν' ἀφοσιωθῇ σὲ δαῦτο, νὰ τὸ προστατέψῃ, νὰ τὸ ὑπερασπιστῇ...τί εἰρωνεῖα ! Πὼς νὰ τὸ ὑπερασπιστῇ ποὺ πρῶτος αὐτὸς τὸ προσβάλλει, ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ τὸ σκάζει μαζὶ του κ' ἔτσι πρῶτος αὐτὸς τὸ ἐκθέτει ;

Ἄμ τὸ κορίτσι ; Τί τοῦ μένει νὰ κἀνῃ ;

Ἐκεῖνο ποὺ ὁ Henri Bataille μᾶς ἀπόδειξε στοὺς ἀριστοῦργημά του : ἡ αὐτοχτονία.

Κι' ὅμως ὄχι ! Μένει μιὰ ἄλλη λύση, ἀπίθανη, ἀνάκουστη, μεγαλόπρεπη, μοναδικῆ, ὑπέροχη ! Μὰ ὄχι ἀπὸ κείνα τὰ ὑπέροχα τῶν ρομαντῶν, ἀλλὰ τραγικὸ ὑπέροχο τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. Ἀκοῦστε καὶ λατρεύετε :

— «Τὸ διαζύγιο εἶναι γιὰ μένα ἕνα πρᾶμα σιχαμερό, λέει ἡ σύζυγος, ἡ λατρευτὴ σύζυγος. Τὸ διαζύγιο εἶναι ἀντίθετο μὲ τις πεποιθήσεώς μου, ὄχι τις θεησκευτικῆς, μὰ τις αἰσθηματικῆς. Ἄ θέλῃς μάλιστα, δὲν παραδέχομαι γὼ τις αἰτίες σου. Κι ὅμως αὐτὲς τις αἰτίες σοῦ τις κανοναρχεῖ ἡ συνεί-

δησή σου. Μὲ βιάζεις τὸ λοιπὸν ἠθικά, μοῦ κάνεις μιὰ ἐκβίαση ἐπιταχτική, ἀφοῦ θαρρεῖς πὼς εἶσαι ὑποχρεωμένος, κι ἂν ἀκόμα ἐγὼ ἀρηθῶ, ν' ἀκολουθήσης αὐτὸ τὸ κορίτσι. Ἔτσι δὲν μπορῶ νὰ σὲ καταδικάσω σὲ ἀβεβαιότητα, σὲ ντροπή, σὲ συφορά. Σὰ ξέρω πὼς εἶσαι πολὺ εἰλικρινὴς καὶ πολὺ δυστυχισμένος. Ξέρω πὼς ὑποφέρεις βαθεῖα. Ξέρω τί σοῦ εἶμαι γώ. Ξέρω πὼς μ' ἀγαπᾷς. Ξέρω καὶ πὼς κλαῖς. Σύρε, τὸ λοιπόν, φίλε μου. Εἶσαι λεύτερος. Ἄ σὲ γελᾷ ἢ ὄχι ἢ συνειδησὴ σου, μ' αὐτὴ σου τῆ συνειδηση ἐσὺ θὰ ζήσης. Ἐγὼ δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ πάω ἐνάντια της.»

Ὁ σύζυγος, καθὼς ἀκούει αὐτὰ τὰ λόγια, πέφτει γονατιστός, φυλάει τὰ ἅγια χέρια ποῦ τοῦ προτείνονται, μπήγει τὰ κλάματα καὶ φεύγει, παίρνοντας μαζὴ του γιὰ πάντα μέσα στὴν καρδιά του τὸ χαμόγελο τῆς ἀγαπημένης Μεγάλης ψυχῆς.

Βέβαια τέτοιο φευγιὸ δὲν εἶναι συνειθισμένο πράμα, αἶ ;

Μὲ λίγα λόγια : ὅταν ἀγαπᾷς ἓνα κορίτσι, καὶ σ' ἀγαπάει κι αὐτό, δὲν ὑπάρχει ἄλλη λύση ἀπὸ τὸ γάμο. Μὲ τὴ διαφορά πὼς λίγοι ἄντρες εἶναι ἔτοιμοι νὰ τὴν παραδεχτοῦνε, μὲ τοὺς ὄρους ποῦ προσδιωρίσαμε, οὔτε καὶ καμμιά σύζυγος εἶναι ἱκανὴ νὰ κἀνῃ αὐτὸ ποῦ ἔκανε ἢ μοναδικὰ αὐτὴ Μεγάλῃ ψυχῇ.

ΑΓΡΙΟΤΗΤΑ

Καθόλου δὲν ἀπαγορεύεται· μάλιστα ἐπιβάλλεται στὸ συγγραφέα νὰ βγάξῃ ἀπὸ τὴ ζωὴ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἔργου του. Σ' αὐτὴ τῇ μελέτῃ τὴν ψυχολογική, ἠθικὰ καὶ κοινωνικὰ ποῦ κάναμε δῶ μὲ γενικὲς γραμμές, ἄς πᾶμ' ἓνα βῆμα παραπάνου.

Περιγράψαμε τὴν παρθένα καὶ τὴ σύζυγο. Ἄς περιγράψαμε καὶ μὲ λίγες πινελιὲς τὸν ἄντρα, ἢ καλῆτερα, ἄς προσδιορίσουμε μερικὲς λεφτομέρειες, ποῦ μποροῦνε νὰ τὸν ἀποβλέπουνε, ἄς τὶς προσδιορίσουμε ὄχι τόσο γιὰ νὰ χαρακτηρίσουμε τὰ ἐλατήριά του, ὅσο γιὰ νὰ ρίξουμε σ' αὐτὲς ἐδῶ τὶς σελίδες κάποια φαιδρότητα, φέρνοντας ἐνάντια τῇ στάσει τοῦ κόσμου στὴ στάσι ποῦ πῆρε αὐτὸς ὁ ἄντρας.

Ἄς τὸν πάφουμε πρῶτα-πρῶτα ἀφιλόκερδο μέχρι θυσίας. Ἄς ὑποθέσουμε πὼς γιὰ νὰ πᾶῃ ἐκεῖ ὅπου τὸν φωνάζει τὸ χρέος, ἔτσι ὅπως τὸ νοιώθει αὐτός, ἀπαρνιέται χίλια δυὸ πλεονεχτήματα πνευματικά, κοινωνικά, ὑλικά κι ἄλλα. Ἄς μὴ νομίσουμε ὅμως ὅτι τὸ χάσιμο αὐτὸ τῶν πλεονεχτημάτων εἶναι γι' αὐτὸν ἀπόλαψι ἀπὸ τὴ στιγμή ποῦ χορταίνει τὸ ἐρωτικὸ

του πάθος. Ὅχι ! Αὐτὸ τὸ πάθος δὲν ἔχει καθόλου νὰ κἀνῃ στὴν ἀπόφασή του. Καὶ πραγματικά, γιὰ νὰ τὸ χαρτάση δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὸ γάμο· ἓνας ἄντρας ὅλα μπορεῖ νὰ τὰ πετύχῃ ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσι τῆς γυναίκας, ἀκόμη κι αὐτό.

— «Μὰ κακομοίρη, αὐτὸ τὸ πάθος εἶναι ἡ μόνη δικαιολογία σου !» πάνε καὶ τοῦ λένε οἱ πρόστυγοι, κείνοι ποῦ θαρροῦν πὼς λένε τίποτα καινούργιο ἄμα σοῦ λένε τὸ αἰώνιο σαχλὸ καὶ τὸ παράλογο, πὼς τάχα ἓνας δυνατὸς ἔρωτας σαρκικὸς τὰ δικαιολογᾷ ὅλα.

Βέβαια, πάθος πρὸς τὸ κορίτσι, αὐτὸς ὁ παντρεμένος τῶχει, αὐτὸ δὲν τὸ ἀρνιούμαστε. Δίχως αὐτὸ τὸ πάθος τὸ ἔγκλημα ποῦ ἔκανε ἀγαπώντας το θὰ εἶτανε, ὄχι συχωρεμένο—τίποτα δὲν τὸ συχωρεῖ, τὸ εἶπαμε—μὰ ἀκατάληφτο.

Ὅμως ἀκόμα λιγότερο δικαιολογημένος θάτανε ἂν ἀκολούθαγε μονάχα τὸ πάθος του χωρίζοντας τὴ γυναίκα του. Αὐτὸ πιά θὰ εἶταν τέλεια ἀτιμία, θάδειχνε πὼς δὲν ἔχει ντίπ χαρᾶχτήρα ἂν παράταγε τὴ γυναίκα του, καὶ μάλιστα τέτοια γυναίκα ποῦ ἐκθειάσαμε, μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ ἀγαπάει ἄλλη.

— «Κυρά μου, λυπάμαι πολὺ, μὰ δὲ σὲ γουστάρω πιά !»

Οἱ ἐπικριτὲς τοῦ συζύγου ἔχουνε στὸ βάθος αὐτῆ τῇ γνώμῃ. Τοῦ τὸ εἶπανε καὶ σκληρὰ—ὄσες φορὲς μπορέσανε νὰ τὸν κατηγορήσουνε πὼς ὄ,τι κάνει τὸ κάνει ἀπὸ πάθος μονάχα. «Ἄ ! νὰ εἶτανε μονάχα ἐρωτοχτυπημένος, θὰ τότε συχωροῦσε κανένας !» φωνάζουνε μὲ μιὰ ἀφέλεια καὶ μὲ μιὰ ἔπαρση γιὰ τὸ μυαλό τους, τάχατε κρίνοντάς τον μ' ἐπιείκεια, καὶ δίχως νὰ τὸ θέλουνε μέσα τους. Μὰ φοβοῦνται νὰ κοιτάξουνε καθαρὰ καὶ θαρρετὰ μέσα τους καὶ γι' αὐτὸ μιλάνε ἔτσι. Ἡ βαθύτερη σκέψη αὐτοῦ τοῦ ἀθρώπου τοὺς ἐρεθίζει καὶ γκαρίζουνε, γιὰ τὸς δείχνει τὴν ἀρετῇ. Ἄν ἔχῃ αὐτὸς δίκιο, ἂν κἀνῃ ὄ,τι κάνει ἀπὸ μεγάλη ἔγνια πρὸς τὴν ἠθική, τότε πρέπει ὅλοι αὐτοὶ οἱ Φαρισσαῖοι νὰ κανονίσουνε τὴ θέση τους. Καὶ γιὰ νὰ ἀποφύγουνε τὸ ζυγὸ, γιὰ νὰ γδικηθοῦνε, γιὰ νὰ μπορέσουνε νὰ κοροϊδέψουνε καλῆτερα τὸν ἄμοιρο, κρύβονται ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴν ὁμορφὴ προστυχιὰ τῆς συνειθισμένης δικαιολογίας.

Καὶ κατηγορώντας τὴ διαγωγή του, κάτου ἀπὸ τὰ δικαιώματα τάχατε τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους, κέφτουνε οἱ ἴδιοι στὴν ἀνηθικότητα, γιὰτὶ, ἐπιτέλους ὅσο πάθος κι ἂν ἔχῃ κανένας μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ τὸ συκρατήσῃ. Ἐκεῖνο ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ συκρατήσῃ, δὲν μπορεῖ νὰ τὸ διαθέσῃ, εἶναι ἡ τιμὴ τοῦ ἄλλου, ἢ τιμὴ τοῦ κοριτσιοῦ. Πόσο ἱερὸ τοῦ εἶναι αὐτὸ, τὸ ἀποδείχνει ἡ παληκαριὰ ποῦ ἔχει κατα-

φρονώντας τα όλα, με μιὰ ἐλπίδα ἴσως στὸ βάθος, νὰ δώση τὸ παράδειγμα τοῦτο : πὼς ὅταν ἕνας ἄντρας ἔκανε τὸ σφάλμα καὶ σήκωσε τὰ μάτια του ἀπάνου σὲ μιὰ παρθένα, ἔχει χρέος νὰ διορθώση μ' ὅποιο κι ἂν εἶναι τρόπο καὶ μ' ὅποια θυσία κι ἂ χρειαστῆ, αὐτὸ τὸ σφάλμα, τὸ πιὸ μεγάλο ἀπὸ κάθε ἄλλο σφάλμα ἀντρικό.

Ἐνα μάθημα ἠθικῆς ποὺ θέλει ἐπίσης νὰ δώση στοὺς συγχρόνους του εἶναι ἡ μεγάλη περιφρόνηση ποὺ δείχνει γιὰ κάθε κοινωνικὴ ὑποκρισία. Ψευτοαντρώγενα, διπλοαντρώγενα, κρυψίματα, ἀπάτες, προδοσιεὶς ποὺ εἶναι ἡ μονέδα, ἡ γαζέττα, νὰ ποῦμε, στίς περιφρημὲς συζυγικὲς σκέσες μας, όλα αὐτὰ τὰ τσαλαπατάει. Κι ἂν ἔτυχε νὰ κἀνη κι αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἔτσι ἀπὸ ρουτίνα, ἕνα λάθος, σιχαίνεται ὁμως αὐτὲς τίς πομπές, μπροστὰ στὴν ἀγνότητα αὐτοῦ τοῦ κοριτσιοῦ, μπροστὰ στὸ ὑψηλὸ τὸ αἶσθημα ποὺ τοῦδωσε. Τώρα περπατᾷ με πρόσωπο ξέσκεπο, ἀντρίκια, παληκαρίσια.

Κ' ἔπειτα ὅλοι μας μποροῦμε νὰ σφάλουμε. Μπορεῖ κι αὐτὸς νὰ γελάστηκε. Μὰ ἕνας ποὺ γελιέται, καὶ μάλιστα σὲ τέτοιο βαθμὸ, ἕνας ποὺ γελιέται καλοσυνείδητα, φαίνεται πὼς ἀξίζει τὸ σεβασμὸ τοῦ καθενοῦ, σεβασμὸ ποὺ τὸν κάνουν ἕκατὸ φορές πιὸ μεγάλο ὅλοι οἱ ἀνάξιοι σεβασμοί, ποὺ δίνονται κάθε μέρα ἀδίκῃ στὰ μιλλιούνια τῶ Φαρισσαίων, κεινῶν ποὺ εἴτε μεγάλοι εἶναι εἴτε μικροί, ἀπατοῦνε τὴ συνείδησή τους—ἂν τύχη δὰ κ' ἔχουνε συνείδηση.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

Μετάφραση Ε. Ε.

“ΜΟΥΣΙΚΗ,”

13—15 Στὰ Ἀρσακείου 13—15. — Ἀθήναι

Ἄλη ἡ κλασσικὴ μουσικὴ.

Ἄλη τὰ νεώτερα succes.

Ἄλη τὰ τραγούδια ὅλων τῶν Ἑλλήνων συνθετῶν.

Τὰ νεώτερα Ἑλληνικὰ ἐμβατήρια.

Γ. Λαμπελὲτ ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ

Θ. Σακελλαρίδου ΕΛΛ ΔΟΞΑ

Σπ. Σαμάρα ΟΙ ΝΙΚΗΤΑΙ

Μ. Καλομοίρη ΕΜΠΡΟΣ

Ι. Καίσαρη ΔΕΥΘΕΡΩΜΕΝΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Ἄλη Ἑκδοτικὸς οἶκος «Μουσικὴ» χάρις εἰς τὴν ἰδρυσιν τοῦ χαρακτηριστοῦ τρου τμήματος ἀναλαμβάνει τὴν ἔκδοσιν μουσικῶν τεμαχίων καὶ διὰ λογαριασμὸν τρίτων εἰς τιμὰς ὑγκαταβατικὰς.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ νέο βιβλίον τοῦ ΨΥΧΑΡΗ

«Le crime du poète»)

Ἄλη στὴν ἀγκαλιά μου καὶ γύρε νὰ πεθάνης !
Τὸν κόσμον δὲ βαρέθης καὶ τὴν πικρὴ μας ζήση ;
Ἄλη πὼς ρεῦσιν γύρω καὶ χάνονται, ξεχάνεις ;
Καὶ τί οἱ δικές μας μέρες μπρὸς στὴν αἰώνια Φύση ;

Ἄλη κάθε δρόμος πάντα στὸ κοιμητήρι φέρνει.
Πᾶμε ν' ἀναπαυτοῦμε σοῦ τάφου τὴ γαλήνη.
Ἄλη πεπρωμένος χάρος ἄλλη μορφή δὲν παίρνει
κι ὅταν μιὰν ἄθλια ζήση στὰ ἕκατὸ χρόνια σβήνει.

Γλυκειά μου ! ἡ κάθε μέθη γιὰ μιὰ στιγμή 'ναι μόνο.
Σὲ λίγο ἡ μαύρη λύπη γιομίζει τὴν καρδιά μας,
καὶ φέρνει τὸ βραδάκι μὲς στ' ὄνειρον τὸν πόνο,
καὶ στὸ σκοτάδι τρέμει τὸ τέλος τοῦ ἔρωτά μας.

Ἄλη κ' οἱ δυὸ ! Ἄλη ἀγάπη δὲ στάθης πιὸ μεγάλη.
Γελᾷ ὅλη ἡ πλάση ἐντὸς μας, σύμφερα πιά δὲ μένουν.
Ἄλη ὑπέριστα στιγμή μας, στιγμή ποὺ δὲν εἶν' ἄλλη,
ἐσὺ εἶσαι ἡ μόνη ἀλήθεια στὰ πάντα ποὺ διαβαίνουν.

Τάχα θαρρεῖς, καλή μου, τέτοια στιγμή σὸν τώρα
γιὰ μᾶς πὼς θὰ ξανάρθῃ, μόλις χαθῆ καὶ σβήσῃ ;
καὶ πὼς μιὰ τέτοια σπίθα, γλυκότερη μιὰ γνώρα
χιλίες φορές κι ἂ ζοῦμε θαρρῆ νὰ μᾶς μεθύσῃ ;

Τ' ἀνάλαφρά σου πόδια τὰ κορφοβούνια ἀγγίξαν.
Μὴν κατεβαίνεις. Θεῖα ξανάστραψε ἡ μορφή σου.
Κι ἂν στίς γητεῖες τῆς πλάσης οἱ δυὸ ψυχές μας σμιῶν,
στὰ χαμηλά μὴ θέλῃς νὰ συντριφτῆ ἡ ζωὴ σου.

Ἄλη εὐτυχία μᾶς γνέφει καὶ σᾶμε νὰ τὴ βροῦμε.
Τὴν τελευταία μας ὥρα, στιγμή στερνὴ μαγεύτρα,
τὸν πιὸ βαθὴ κημὸ μας ποὺ ἐντὸς ἀγνὰ κρατοῦμε
ἄς τὸν σκορπᾷ ἡ ψυχὴ μας, τοῦ ἀπειροῦ ταξιδεύτρα.

Κι ἄς μᾶς ζηλέψουν ἄλλοι τὸν ἄγουρο χαμὸ μας !
Τὸν κόσμον παραιτῶντας στὴν εὐτυχία θὰ πλέμε.
Πάντα κρυμμένο ἄς μὲνῃ τὸ ἔρωτικὸ ὄνειρό μας
κι ἀπὸ τὴ ζήση ἀλάργα τὸ ἰδανικὸ ποὺ θέμε.

Ἄς μετρηθοῦν οἱ μέρες στὸν ἀτελείωτον Χρόνον
ποῦ ὅλο περνᾷ καὶ φεύγει σὲ στράτα πατημένη.
Στὴ λησμονιά ἄς βρεθοῦμε, μὲ μιὰ σου λέξη μόνο,
κι αὐτὴ ἡ στιγμή βαθιά μας ἄς μείνῃ χαραγμένη.

Ἄς διαφεντέψουμε ἔτσι καθ' αἶσθημα φλογᾶτο,
κι ἄς μὴ χαθῆ οὔτε στάλα στὴ γλύκα τοῦ ἔρωτά μας
Δὲ θέλω τὴν ἀγάπῃ σὰ θύμημα φευγᾶτο.
Δὲς ! τὸ δρολάπι τρέμει πάνου ἀπ' τὰ μέτωπά μας.

Νὰ ζῆ κανεῖς, δὲν εἶναι παρ' ἀγωνία καὶ πλήξη
Ἄλη λυγᾷ ἡ καρδιά μας καὶ βαρετὴ ἀπομένει.
Σὰν πλημμυρῶσῃ ἡ ἀγάπη καὶ τὴν ψυχὴ μᾶς πνίξει,
ποιὸς γι' ἀγαθὸ μεγάλο τὸ χάρο δὲν προσμένει ;